

צדקה למי שלא רוצה לעבוד

מבוא

הציגו בפני הכיתה את הדילמה המופיעה כאן. ספרו לכיתה על תכנית ויסקונסין בעזרת המידע שלפניכם. קיימו דיון בקבוצות סביב המקרים המופיעים להלן. בכמה מקומות בגמרא למדנו כבר (ועוד נלמד בהמשך) שלאדם הפרטי וגם לחברה בכללה, יש אחריות לדאוג לעניים ולפעול לצמצום העוני בחברה. הסוגיה שלנו מעוררת שאלה מעניינת מכיוון אחר: אולי דווקא הצדקה מזיקה וגורמת לעני להסיר מעצמו את האחריות, כפי שכתב הרצל במקור המובא בעמ' 110.

דיון בשאלה זו מתקיים כיום במדינת ישראל סביב תשלום דמי הבטחת הכנסה^[1] לאנשים שאינם עובדים. תכנית מהל"ב [מהבטחת הכנסה לתעסוקה בטוחה], המכונה גם "תכנית ויסקונסין", היא אחת הדרכים להתמודד עם שאלה זו.

מהי תכנית מהל"ב?

למן שנת 1980, עת החלו לשלם בישראל תשלומי הבטחת הכנסה, החל גידול רב במספר הבלתי-מועסקים לתקופה ארוכה, הזכאים להשלמת הכנסה... במשך השנים נבחנו דרכים לצמצם את מספר מקבלי קצבת הבטחת הכנסה. בהתאם, הוחמרו הקריטריונים לזכאות להבטחת הכנסה, כדי לשלול את הקצבה מאנשים המסרבים לעבוד בעבודות אשר לשכת העבודה הממשלתית מציעה להם. בנוסף, עלה חשש שאנשים רבים המקבלים הבטחת הכנסה אכן עובדים ומקבלים את הקצבה שלא כדין. לכן נעשה ניסיון למצוא דרך פעילה יותר ויעילה יותר למציאת תעסוקה לאנשים אשר היו סמוכים על קצבאות.

מטרתה של תכנית מהל"ב היא לתת מענה תעסוקתי והשמה לעשרות אלפי אנשים במדינת ישראל, אשר מקבלים גמלאות שונות ובעיקרן (בשלב הראשון) הבטחת הכנסה.

העקרון המוצהר הוא "תשלום בעד פעילות", כלומר מפרנסים המקבלים גמלאות [הבטחת הכנסה](#) ייחויבו להגיע למרכזי התעסוקה החדשים, אשר (לפי התוכנית העתידית) יחליפו את שירות התעסוקה במתן השמה תעסוקתית וקורסים מקצועיים. באותם מרכזים מוטל על מחוסר העבודה עצמו להוכיח כי הוא פועל למען מציאת תעסוקה או פועל בהתנדבות לטובת הציבור. (על פי ויקיפדיה)

· איזה פתרון מציעה תכנית מהל"ב?

· קראו את האירועים הבאים (אפשר לחלק את הכיתה לקבוצות) ודונו לגבי כל אחד מהם: האם יש להמשיך ולשלם דמי הבטחת הכנסה?

1. משה אינו עובד כבר 5 שנים. הוא משותק כתוצאה מתאונה שעבר ואינו יכול להשתתף בתכנית.

2. שלמה, רווק, אינו עובד כבר 3 שנים לאחר שהסתכסך עם מעסיקו ופוטר. שלמה מסרב להצטרף לתכנית.

3. אברהם, נשוי + 4 ילדים ואשתו עובדת בנקיון ומשתכרת שכר מינימום. אברהם מסרב להצטרף לתכנית, מכיוון שלא מציעים לו את סוג העבודה שהוא מעוניין בו.

· לדעתכם, האם שלושת האנשים האלה כלולים במשל של רבי עקיבא על אדם החבוש בבית האסורים ומצוה להאכילו ולהשקותו?

[\[1\]](#) **הבטחת הכנסה** היא מנגנון רווחה שמטרתו להבטיח רמת חיים מזערית לכל תושב. כאשר לתושב או משפחה אין הכנסות בגובה מסוים, משלמת לו הממשלה סכום נוסף המהווה השלמה להכנסתו.